

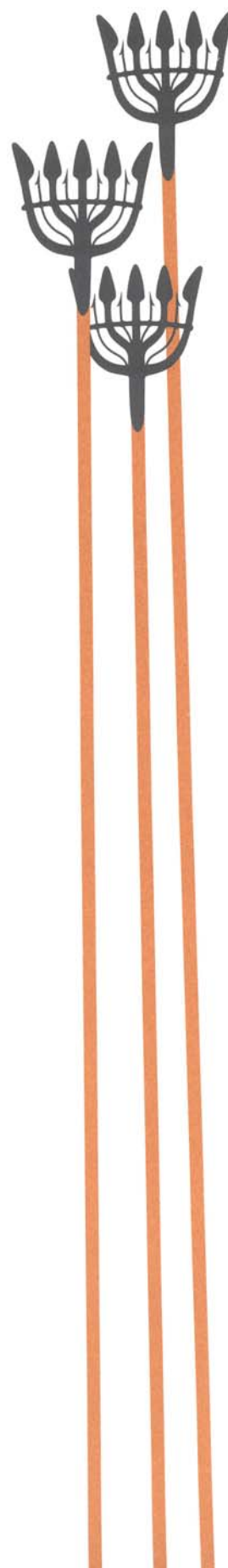
Yxnarum 21:1

Listerby socken, Ronneby kommun

Särskild utredning

Blekinge museum rapport 2007:11
Mikael Henriksson

Bakgrund

Inom ramen för ett begärt förhandsbesked i samband med bygglovsansökan rörande fastigheten Yxnarum 21:1, fick Blekinge museum yttra sig om det planerade exploateringsområdets antikvariska potential. Efter vidare samråd med länsstyrelse blev det överenskommet, att Läns museet skulle utföra en arkeologisk utredning inom fastigheten. Föreliggande avrapportering redogör för de resultat som framkom vid nämnda utredningsarbete. Utredningen har huvudsakligen bekostats av länsstyrelsen ur 28:25-anslaget. Sökanden har dock bistått läns museets arkeolog med grävmaskin och maskinist för schaktningsarbetet.

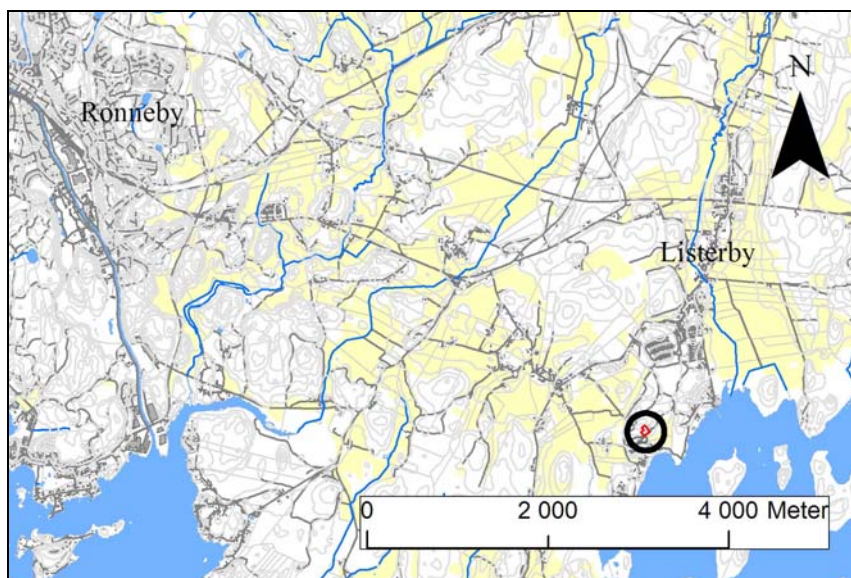

Fig.1 – Utredningsområdets placering i förhållande till Ronneby och Listerby.

Topografi och kulturhistoria

Utredningsområdet ligger i en sydslänt av en N-S löpande moränås i Listerby socken (fig.1 resp 2). Ställvis går berget i dagen, och terrängen är delvis kraftigt blockbunden. Höjdmässigt varierar ekvidistanserna mellan ca 10 och 15 m ö h. Området har under historisk tid legat som utägomark till Yxnarums by i Listerby socken (bilaga 2), och som sådan nyttjats som betesmark. Under 1950-talet planterades här granskog, vilken inom området kom att avverkas kort för stormen Gudruns härjningar under 2005. En grusväg löper i SV-NO riktning, i den södra delen av utredningsområdet, och i NO gränsar det mot en avstyckad tomt med befintlig bebyggelse. I anslutning till området finns ett fåtal registrerade fornlämningar (bilaga 1). Den första, RAÄ 46 Listerby sn, utgörs av en flack, rund stensättning om ca 5 m i diameter. Anläggningen låg strax SV om utrednings-

området. Lämningens status som eventuell grav bedömdes som osäker i samband med 1969 års inventering, varför den således ej kom att inprickas på kartan. RAÅ 47 resp 48, Listerby sn utgörs av registrerade gravar i den högre belägna terrängen NV resp N om utredningsområdet.

Fig.2 – Utredningsområdet mot OSO.

Den planerade exploateringen omfattar avstyckning av tre sommarstugetomter med en sammanlagd yta om ca 3500 m². Efter samråd mellan länsstyrelsen och sökanden 2007-01-09, reviderades den föreslagna avstyckningen. På så vis flyttades den sydvästligaste tomten, så att avståndet från planområdet till närmast registrerade fornlämning utökades (bilaga 1).

Fältarbetets genomförande

Den arkeologiska utredningens fältarbetsfas utfördes 2007-03-30. Sökschaktning med grävmaskin utfördes då på antikvariskt lovande lägen i terrängen. Avsikten med detta var att avgränsa eventuella fyndförande områden eller i övrigt lokalisera under mark dolda spår av fornlämningar på platsen. Tre 0,6 m breda sökschakt, med en sammanlagd längd om ca 25 löpmeter drogs inom utredningsområdet (bilaga 1). Dessa mättes in för hand, och efterbearbetades sedan mot fastighetskartan i ArcGIS 9. Utöver sökschaktningen utfördes dessutom en övergripande inventering, vilken inbegrep utredningsområdet liksom dess absoluta närhet. Fotodokumentation gjordes fortlöpande med digitalkamera.

Resultat och diskussion

Sökschaktningen påvisade en orörd grund, bestående av morängrus på mellan 0,25 och 0,40 m djup. I schakt 2 framkom berggrunden på en punkt på endast ett par decimeters djup. Inga arkeologiskt intressanta lager eller anläggningspår framkom vid schaktningen, och inte heller fynd av något slag.

Fig.3 – Miljöbild från fossil åkermark direkt S och SV om utredningsområdet.

Inom ramen för det övergripande inventeringsarbetet tolkades den osäkra stensättningen RAÄ 46 med stor sannolikhet utgöra ett äldre odlingsröse. Som sådant låg det i kanten av ett knappt 15000 m² stort, sammanhängande område med fossil åkermark strax S och SV om utredningsområdet. Omkring 60 flacka, runda odlingsrösen om 3-5 m i diameter påträffades vid särskild inventering av åkermarken (fig.3).

Inom planerad tomt 2, på ett terrassläge, observerades en fornlämningsliknande lämning i form av en oval till rund, ofylld stensättning om ca 5 m i diameter, bestående av upp till 0,5 m stora stenar. Lämningen tolkades utgöra möjliga rester av en gravkonstruktion. Endast ca 10 m söder om denna lämning observerades ett skålgropsblock med åtminstone 3-4 skålgropar.

Den fossila åkermarken, den möjliga gravlämningen samt skålgropsblocket registrerades som fornlämningar inom ramen för det pågående Skog- och Historia-projektets löpande verksamhet Blekinge.

Fig.4 – Möjlig gravlämning inom planerad tomtmark.

Variationen av lämningar, påträffade i samband med det aktuella utredningsarbetet utgör ett lovande underlagsmaterial för fortsatta studier av platsens äldre kulturhistoria. Frågor kring kulturmiljöns kronologiska skiktning får i nuläget dock lämnas obesvarade. Detsamma gäller i vilken grad den fossila åkermarken är kontextuellt sammanhängande med de närliggande gravmiljöerna och eventuella, ännu okända boplatsspår i närområdet.

Fig.4 – Detalj av skålgropsblock inom planerad tomtmark.

Den fossilt brukade miljön ligger här direkt havsnära, på höjdnivåer ner till omkring 5 m ö h. Platsen har kanske inte minst därför förutsättningar att bli något av en nyckellokal avseende förståelsen för likartat, topografiskt placerade miljöer inom länet. Kanske kan den även utgöra ett viktigt och metodutvecklande tillskott för fortsatta tolkningar av äldre, odlade marker även utanför länets gränser.

Figurförteckning

- Fig.1 Utredningsområdet markerat på fastighetskartan
Fig.2 Översiktsbild särskild utredning Yxnarum 21:1.
Fig.3 Fossil åkermark i direkt anslutning till utredningsområdet.
Fig.4 Fornlämningsliknande lämning inom utredningsområdet.
Fig.5 Skålgropsblock inom utredningsområdet.

Bilagor

- Bilaga 1 - Schaktplan särskild utredning
Bilaga 2 - Utredningsområdets placering enligt 1850 års sockenkarta.

Källor

Otryckta källor

Henriksson, M. *Listerby 16:54 och Yxnarum 19:12. Listerby socken, Ronneby kommun. Särskild utredning.* Blekinge museum rapport 2005:20.

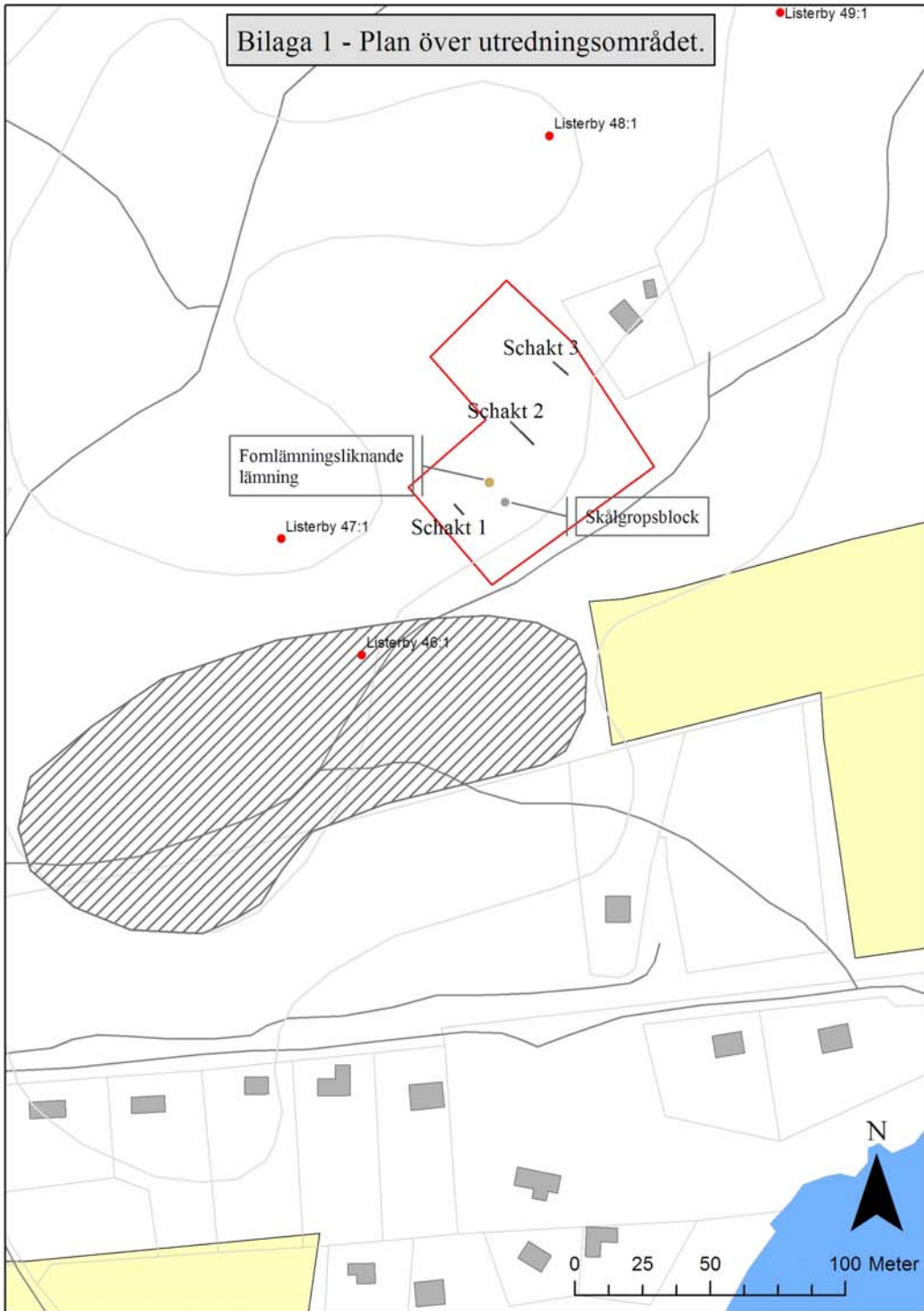
Persson, T. 2001. *Kulturlandskapsutredning Slättanäsområdet. Listerby 16:54 och 19:12.* Blekinge museum rapport 2001.

Övriga källor

FMIS
Lantmäteriets kartarkiv
Diverse arkivalier ur Blekinge museums arkiv.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för yttrande: 431-909-07, 2007-03-15
Blekinge museum dnr: 140-0126-07
Undersökningstid: 2007-03-30
Personal: Mikael Henriksson
Läge: Fastighetskartan, blad 3F5e Yxnarum
Koordinatsystem: Plan 2,5 gon W Blekinge 10.
Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: x: 6227635 y: 1474109
Dokumentation: Mätdata och 26 digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.
Fynd: Inga fynd
Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2007, ©LMV Ärende nr M2005/2857, ©LMV 2007. Ur Historiska Kartor™

Bilaga 2 - Utredningsområdets placering på en rektifierad del av Listerby sockenkarta 1850.

